

Sygn. akt V U 2350/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 8 czerwca 2015 r.

Sąd Okręgowy - Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Legnicy

w składzie:

Przewodniczący: SSO Regina Stępień

Protokolant: star. sekr. sądowy Justyna Alfawicka

po rozpoznaniu w dniu 8 czerwca 2015 r. w Legnicy

sprawy z wniosku J. S.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L.

o ponowne ustalenie wartości kapitału początkowego

na skutek odwołania J. S.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L.

z dnia 16 kwietnia 2014 r. i z dnia 28 maja 2014 r.

znak (...)

I. zmienia decyzje Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L. z dnia 16 kwietnia 2014 r. i z dnia 28 maja 2014 r. znak (...) w ten sposób, że ustala wartość kapitału początkowego wnioskodawcy J. S. na dzień 01 stycznia 1999 r. w kwocie 154 166,76 zł, przy przyjęciu WWPW w wysokości 99,53% wyliczonego z 10 kolejnych lat kalendarzowych 1973 - 1983,

II. stwierdza, iż organ rentowy nie ponosi odpowiedzialności za opóźnienie w ustaleniu wartości kapitału początkowego.

Sygn. akt V U 2350/14

UZASADNIENIE

Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L. decyzją z 16 kwietnia 2014r. ustalił wartość kapitału początkowego wnioskodawcy J. S. na dzień 1 stycznia 1999r. w wysokości 132 485, 10 zł. Do obliczenia podstawy wymiaru kapitału i wskaźnika wysokości tej podstawy przyjął przeciętną podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne z 10 kolejnych lat kalendarzowych tj. 1977-1986. Wskaźnik wysokości podstawy wymiaru wyniósł 79, 11 %. Podstawa wymiaru przy kwocie bazowej 1 220, 89 zł - 965, 85 zł. Uwzględnił 29 lat, 2 miesiące i 17 dni okresów składkowych oraz 5 miesięcy i 2 dni okresów nieskładkowych. Nie uwzględnił przy tym okresów urlopów w bezpłatnych: od 30.06.1982r. do 31.01.1983r., od 23.02.1996r. do 29.02.1996r., od 12.03.1996r. do 19.03.1996r., od 5.05.1996r. do 9.04.1996r., od 1.05.1996r. do 31.05.1996r.

Po przedłożeniu przez wnioskodawcę dodatkowych dokumentów, organ rentowy decyzją z 28 maja 2014r. ponownie ustalił wartość kapitału początkowego w wysokości 135 923, 13 zł. Wskaźnik wysokości podstawy wymiaru ustalony z najkorzystniejszych lat 1977-1986 wyniósł 81, 13 %.

W odwołaniach od tych decyzji wnioskodawca J. S. domagał się ich zmiany poprzez przyjęcie w jego podstawie wymiaru wynagrodzenia ustalonego na podstawie umowy o pracę i angaży, które przedłożył przy wniosku o emeryturę za lata pracy 1974-1983, wobec przyjęcia przez organ rentowy za lata 1973-1978 minimalnego wynagrodzenie. Wskazał, iż za lata 1973-1978 nie jest w stanie przedłożyć dokumentacji płacowej, gdyż archiwum w swoich zasobach posiada tylko dokumentację płacową z lat 1979-1982.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie. Uzasadniając swe stanowisko tak jak skarżone decyzje. Dodał, że przy ustalaniu wysokości emerytury ww. decyzjami nie uwzględnił przedłożonych przez wnioskodawcę angaży z uwagi na brak informacji o ilości przepracowanych godzin. Za okresy te przyjęto wynagrodzenie minimalne obowiązujące w danym czasie.

Sąd ustalił:

Wnioskodawca J. S. był zatrudniony w Przedsiębiorstwie Budowlano- (...) w L., które zostało przekształcone w (...) - Zakład Budownictwa (...) w L. od 18 marca 1972r. do 15 października 1983r. w pełnym wymiarze czasu pracy. W tym od 30 czerwca 1982r. do 15 października 1983r. przebywał na urlopie bezpłatnym. Pracownicy fizyczni, zatrudnieni w tym zakładzie wynagradzani według akordowego, akordowo-premiowego, czasowego lub czasowo-premiowego. Wnioskodawca wynagradzany był w tym czasie w systemie akordowym oraz w oparciu o stawkę godzinową, miał dodatek brygadzistowski. Wynagrodzenie akordowe obliczane było według stawki odpowiadającej danej kategorii pracy, w zależności od wykonanej pracy w jednostce czasu. Ustalane było w oparciu o normy pracy w obowiązującym trybie, taryfikator kwalifikacyjny i tabele płac robotników. Parametry te określał dyrektor nadzorujący zjednoczenia. Zaś jednostkowe ceny ustalał dyrektor przedsiębiorstwa. Wnioskodawca miał wynagrodzenie akordowe przy stawce godzinowej a następnie było ono mnożone prze 300-400 %. Stawka akordowa była uzależniona od funkcji i grupy zaszerogowania. Akord ustalano w odniesieniu do każdego miesiąca i był zróżnicowany. Poza tym na podstawie Układu Zbiorowego Pracy w Budownictwie przysługiwały mu premia za wykonanie określonych zadań, premia majsterska, dodatek brygadzistowski, dodatek za pracę na drugiej zmianie, dodatek za pracę w warunkach niebezpiecznych, uciążliwych i szkodliwych za zdrowia.

Wnioskodawca w spornym okresie uzyskał wynagrodzenie (z uwzględnieniem zasiłków chorobowych oraz rekompensat z tytułu podwyższenia cen detalicznych niektórych artykułów żywnościowych, ekwiwalentu za niewykorzystany urlop) w wysokości:

- w 1972r. – 14 922 zł
- w 1973r. – 21 413 zł
- w 1974r. – 26 098 zł
- w 1975r. – 28 256 zł
- w 1976r. – 28 604 zł
- w 1977r. – 35 016 zł
- w 1978r. – 34 804 zł
- w 1979r. – 113 389 zł
- w 1981r. – 156 417 zł

- w 1982r. – 103 065 zł

(**dowody:** akta osobowe wnioskodawcy, akta ubezpieczeniowe, zeznania świadków: E. R. e-protokół z 12.11.2014r. – 00:13:15-00:24:33, L. W. e-protokół z 12.11.2014r. – 00:24:13- 00:33:06, wyjaśnienia wnioskodawcy e-protokół z 11.11.2014r. – 00:33:06-00:41:33, opinia biegłego z zakresu ubezpieczeń społecznych k.49-74).

Najkorzystniejszym wskaźnikiem wwpw jest ustalony z kolejnych 10 lat kalendarzowych wynoszący **99,53 %**, który jest wyższy od wykazanego w zaskarżonej decyzji w wysokości 79,11% (k.8 a. kap. pocz.), jak również jest wyższy od wskaźnika wykazanego przez organ rentowy w ostatniej decyzji tj. z 28.05.2014r. dotyczącej przeliczenia kapitału początkowego, który wykazany w załączniku do tej decyzji został ustalony na poziomie 81,44% (k.26 a. kap. pocz.) . Przy tym wskaźniku, kapitał początkowy wnioskodawcy na dzień 01.01.1999r. wynosi **154 166, 76 zł.**

(dowód: opinia biegłego k. jw.).

Sąd zważył:

Odwianie jest częściowo uzasadnione.

Zgodnie z treścią art. 173 ust. 2 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U. 2013.1440 ze zm.) - kapitał początkowy stanowi równowartość kwoty obliczonej według zasad określonych w art. 174, pomnożonej przez wyrażone w miesiącach średnie dalsze trwanie życia ustalone zgodnie z art. 26 ust.3 dla osób w wieku 62 lat, przy czym wartość kapitału początkowego ustala się na dzień wejścia w życie ustawy z FUS tj. na dzień 01 stycznia 1999 r. (ust.3).

Z kolei w myśl art. 174 ust.1 kapitał początkowy ustala się na zasadach określonych w art. 53, z uwzględnieniem ust. 2 do 12 powołanego artykułu tj.:

- ust.2 - przy ustalaniu kapitału początkowego przyjmuje się przebyte przed dniem wejścia w życie ustawy:
 - 1) okresy składkowe o których mowa w art.6,
 - 2) okresy nieskładkowe, o których mowa w art. 7 pkt 5,
 - 3) okresy nieskładkowe, o których mowa w art.7 pkt 1 - 4 i 6 -12 w wymiarze nie większym niż określony w art. 5 ust.2,
- ust.3 - podstawę wymiaru kapitału początkowego ustala się na zasadach określonych w art.15, 16, 17 ust.1 pkt. 3 oraz art. 18, z tym że okres kolejnych 10 lat kalendarzowy ustala się z okresu przed dniem 01.01.1999 r.,
- ust. 3b- jeżeli okres wskazany do podstawy wymiaru kapitału początkowego obejmuje rok kalendarzowy, w którym ubezpieczony pozostawał w ubezpieczeniu jedynie przez część miesiący tego roku, do obliczenia stosunku sumy kwot podstaw wymiaru składek i kwot, o których mowa w art.15 ust.3, w okresie tego roku do przeciętnego wynagrodzenia, przyjmuje się sumę kwot przeciętnego wynagrodzenia ogłoszonego za ten rok kalendarzowy odpowiednią do liczby miesięcy pozostawania w ubezpieczeniu,
- ust.7- do obliczenia kapitału początkowego przyjmuje się kwotę bazową wynoszącą 100% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w II kwartale kalendarzowym 1998r.

W myśl zasad wynikających z przepisu art.15 ust.1 i 6, o których mowa w art.174 ust.3, podstawę wymiaru stanowi ustalona w sposób określony w ust.4 i 5 przeciętna podstawa wymiaru składki na ubezpieczenia emerytalno-rentowe lub na ubezpieczenie społeczne w okresie kolejnych 10 lat kalendarzowych lub 20 lat kalendarzowych na podstawie przepisów prawa polskiego.

Z kolei w przypadku jeżeli nie można ustalić podstawy składek w okresie pozostawania w stosunku pracy, w takiej sytuacji ustawodawca w art.15 ust.2a ustawy z FUS dopuścił możliwość, przyjęcia za podstawę wymiaru składek kwotę obowiązującego w tym okresie minimalnego wynagrodzenia pracowników, proporcjonalnie do okresu podlegania ubezpieczeniu i wymiaru czasu pracy.

Niezależnie od powyższego, przy ustalaniu podstawy wymiaru świadczeń wiąże organ rentowy rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 11.10.2011 r. w sprawie postępowania o świadczenia emerytalno – rentowe (Dz. U. Nr 237, poz.1412). W myśl § 21 tego rozporządzenia środkiem dowodowym stwierdzającym wysokość zarobków, dochodu, przychodu oraz uposażenia przyjmowanego do ustalenia podstawy wymiaru są zaświadczenia pracodawcy lub innego płatnika, legitymacja ubezpieczeniowa lub inny dokument, na podstawie którego można ustalić wysokość wynagrodzenia, dochodu, przychodu lub uposażenia. Zaświadczenie powinno być wystawione przez pracodawcę lub jego następcę na podstawie dokumentacji płacowej, a w razie braku tej dokumentacji, na podstawie akt osobowych w oparciu o umowę o pracę, angaże, które będą określały wynagrodzenie pracownika.

W postępowaniu sądowym mogą natomiast zostać przyjęte dowody pośrednie, pozwalające ustalić najbardziej uprawdopodobnioną wysokość wynagrodzenia, w szczególności zawarte w aktach osobowych angaże oraz pisma dotyczące kolejnych przeszerogowań z podaniem grupy zaszeregowania, stawki godzinowej lub kwoty wynagrodzenia zasadniczego. Na tej podstawie, przy niekwestionowanym trwaniu zatrudnienia, ustalić można przybliżoną kwotę wynagrodzenia zasadniczego, czy ewentualnie kwoty składników pochodnych wynagrodzenia (np. dodatku stażowego, premii). Przy czym liczbę godzin należnych do przepracowania w danym okresie, niezbędnych do wyliczenia wynagrodzenia zasadniczego płatnego w stawce godzinowej, możliwa jest do ustalenia w oparciu o kalendarze za dany rok.

Wnioskodawca domagał się ustalenia podstawy wymiaru kapitału początkowego z uwzględnieniem jego zarobków z lat 1972-1983 w oparciu o dane z akt osobowych, zeznania świadków i jego wyjaśnienia. W szczególności wskazywał, iż wyliczenie wynagrodzenia powinno obejmować oprócz wynagrodzenia w stawce godzinowej dodatki, premie oraz wynagrodzenie akordowe.

W oparciu o dane z akt osobowych oraz regulacje wynikające z UZP możliwe było ustalenie wysokości jego wynagrodzenia ze wskazywanych lat jedynie z uwzględnieniem stawek godzinowych, dodatku brygadzystowskiego, premii majsterskiej, rekompensat i ekwiwalentu za urlop. Ich wysokość została ustalona w oparciu o szczegółowe wyliczenia zawarte w opinii biegłej z zakresu ubezpieczeń społecznych. Ustalenia te nie były kwestionowane przez żadną ze stron. Sąd dokonał jedynie niewielkiej weryfikacji obliczeń ze względu na proste błędy rachunkowe w opinii, wskazane przez organ rentowy.

Nie było natomiast możliwe ustalenie wysokości wynagrodzenia wnioskodawcy w spornym okresie z uwzględnieniem otrzymywanego przez niego wynagrodzenia akordowego. Brak jest bowiem konkretnych danych odnośnie stawek tego akordu i sposobu jego rozliczania. Nie można przy tym ekstrapolować parametrów tego akordu z innych miesięcy zatrudnienia wnioskodawcy czy innych osób. Sam wnioskodawca wskazuje, iż współczynnik akordu kształtował się od 250 do 400 %. Dla potrzeb wysokości ustalania wysokości świadczeń emerytalno-rentowych i kapitału początkowego niemożliwe jest przyjęcie średniej tego akordu z innego okresu zatrudnienia. Akord ten bowiem był określany miesięcznie, odrębnie dla każdego zadania. Pracownicy zaś mieli określany indywidualnie procent tego akordu w zależności od jakości i wkładu pracy.

Z tych względów sąd na podstawie art. 477¹⁴ § 2 kodeksu postępowania cywilnego w pkt. I wyroku zmienił zaskarżoną decyzję i ustalił wartość kapitału początkowego wnioskodawcy.

W punkcie II wyroku, sąd stwierdził, że organ rentowy nie ponosi odpowiedzialności za opóźnienie w ustaleniu wysokości kapitału początkowego.

Zgodnie z treścią art. 118 pkt. 1a ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych – w przypadku ustalenia prawa do świadczenia lub jego wysokości orzeczeniem organu odwoławczego – organ rentowy wydaje decyzję w terminie 30 dni, przy czym za dzień wyjaśnienia ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji uważa się dzień wpływu do Zakładu prawomocnego orzeczenia organu odwoławczego, jeżeli organ rentowy nie ponosi odpowiedzialności za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji.

Przepis art. 85 ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1998r. o systemie ubezpieczeń społecznych - stanowi , że jeżeli Zakład - w terminach przewidzianych w przepisach określających zasady przyznawania i wypłacania świadczeń pieniężnych z ubezpieczenia społecznego - nie ustalił prawa do świadczenia lub nie wypłacił tego świadczenia, jest obowiązany do wypłaty odsetek od tego świadczenia w wysokości odsetek ustawowych określonych przepisami prawa cywilnego. Nie dotyczy to przypadku, gdy opóźnienie jest następstwem okoliczności, za które Zakład nie ponosi odpowiedzialności .

W rozpoznawanej sprawie okoliczności niezbędne do ustalenia wartości kapitału początkowego wnioskodawcy zostały wyjaśnione na etapie postępowania sądowego. Dopiero bowiem w wyniku przesłuchania świadków, analizy dokumentacji zawartej w aktach ubezpieczeniowych i osobowych oraz po wykonaniu opinii biegłej z zakresu ubezpieczeń społecznych możliwe było dokonanie oceny w zakresie wysokości kapitału początkowego wnioskodawcy.

Reasumując, sąd uznał, iż - organ rentowy nie popełnił błędu, skutkującego odpowiedzialnością za opóźnienie ustaleniu wartości kapitału początkowego.